

Matti Virtanen, maailmanmies ja hiihtomatkojen järjestäjä! Master nro 652

”No, ei me varmaan muusta puhutakaan kuin Ensosta, puhutaanko.” Sattui nimittäin niin, että minun, siis haastattelijan, vanhemmat ovat kotoisin Ensosta ja vieläpä niin, että Matti Virtanen tunsi monet sukulaisistani.”

”Siellä minä olen tämän urheiluharrastukseni aloittanut. Olin Ensossa koulussa syksyllä 1935, kun yks Koiton voimistelunohjaaja, **Ruohosen Pauli** sanoi, että Enson Permantopojat ovat sellainen voimistelu-ryhmä, jossa on neljä poikaa, mutta nyt siitä on yks poika sairastunut, ja se ei voi voimistella. Hänelle oli jostain tullut tieto, että mä seisoin käsillä. Silloin yhdeksänvuotiaana ja mä seisoin kaikkien aitojen päällä, välillä tikapuilla ja välillä matalimpien talojen savupiippujen päällä seisoin käsilläni. Voltteja heittelin kilometripylvään päältä lumihankeen ja kesällä joihinkin heinäkasoihin. Ensimmäisen kerran esiinnyin 1936 Huvikummun lavan juhannusjuhliissa.”

”Enso oli vilkas urheilupaikkakunta yleisurheilussa, painissa ja nyrkkeilyssä sekä voimistelussa, hiihdossa ja palloilulajeissa. Suomen huippuvoimistelijoita oli **Aimo Tanner**, joka oli yks esimerkki mulle. Minäkin voimistelin kyllä jonkun verran telineillä, mutta kerran merimiesvoltissa rekillä tulin päälleni alas ja olin vähän aikaan tajuttomana. Siihen mä lopetin ja sitten oon harrastanut vain akropaattista voimistelua.”

”Sitten olin yhdellä leirillä ja tapasin **Pentti Anttilan**, josta myöhemmin tuli Pajulahden urheiluopiston ja Suomen painonnostoliiton johtaja. Hän harrasti sekä voimistelua että painonnostoa. Hän oli muuten Suomen Tokion olympiajoukkueen 1964 painonnostojoukkueen johtaja.”

”Pentti Anttilan koti oli Imatralla eli tarkemmin sanottuna Tainionkoskella. Ensohan luovutettiin silloiselle Neuvostoliitolle vuonna 1944, ja Imatra jäi Suomen puolelle. Minä muutin asumaan Imatralle, ja sitten Pentti Anttila otti minuun yhteyttä. Myö perustettiin Vuoksenlaakson Taitopojat. Sitten 1940-luvulla kierrettiin ympäri Karjalaa ja vähä laajemminkin. Kävimme Suomen pohjoisosissa ja Ruotsin puolellakin näissä sotakorvaus-

Matti Virtanen oli ollut toimitsijana 90-kymppisenä kesäkuun 1.päivänä 2016 Lahden koululaisten kesäkisoissa. Tässä hän seisoo vanhojen suksien edessä Lahden Hiihtomuseossa, jossa teimme tätä haastattelua. (Kuva Juha Toivonen)

juhlissa, Vuoksenlaakson Taitopojat oli kolmen miehen ryhmä.”

”Hiihto on voimistelun lisäksi ollut ihan pikkupojasta saakka kiinnostava laji. Vuonna 1960 tää Anttilan Pentti, joka oli Pajulahden urheiluopiston johtaja, yritti tehdä minusta liikunnanohjaajaa, kun olin vähän kaikesta urheilusta kiinnostunut ja vähän kaikkiin urheiluihin osallistunut. Mut sitten minua pyydettiin Imatralla palokuntaan ja mä liityin ensin VPK:hon ja sitten mut pyydettiin kaupungin palokuntaan ja olin kaupungin palokunnassa ja innostuin siitä. Rupesinkin opiskelemaan paloalaa, kun ei ollut korkeankaan paikan kammaa, kävin palo-opistot ja sen sellaiset.”

”Lahteen minut valittiin 1959 palomestariksi. Tulin Lahteen 1960 vuoden alusta ja heti innostuin hiihtoon. Seurasin kovasti Salpausselän kisoja ja Lahden maailmanmestaruuskisoja ja vuodesta 1932 alkaen kaikkea urheilua. Mä kun olen samana vuonna syntynyt, kun Lahdessa pidettiin ensimmäiset MM-kisat siis 1926. Nehän oli tosin ensin kongressikisat, mutta sitten niille myönnettiin MM-kisojen arvo. Lahdessa liityin lisäksi Lahden Mailaveikkoihin. Sitten liityin Lahden Ahkeraan ja Lahden Hiihtoseuraan. Neljäs seura johon, olen Lahdessa kuulunut, on Lahden Reipas, jonka johtokunnassa olin vuodet 1976–1979. Lahdessakin edelleen harrastin voimistelua ja pesäpalloa, mutta hiihto oli silloin rakas laji. Innostuin niin, että kävin ensin palomiesten mestaruuskilpailuissa. Niissä voitin kerran oman ikäluokkani sarjan 50-vuotiaissa. Palomiesten mestaruuskilpailuissa olen voittanut sekä painissa että hiihdossa Suomen mestaruudet.”

”Täällä Lahdessa mä innostuin sitten niin paljon hiihtämään, että kun mä kuulin, että Finlandia-hiihto tapahtuu 1974. Ilman muuta hiihdin sen. Minä en ollut mikään sellainen valiohiihtäjä, että olisin esim. ollut kymmenen parhaan joukossa tai sadan parhaan joukossa. Minä otin sen kuntoilumielessä, koska ikääkin oli tullut jo niin paljon. Harjoittelukavereilla oli kaikilla samat ajatukset, että hiihdetään kunnon takia.”

”Sitten kuultiin, että Euroloppet-hiihtoja järjestetään eri puolilla Eurooppaa ja siellä on pitkät matkat, Vasaloppet Ruotissa, Birkebeiner Norjassa. Vasaloppet on niistä vanhin ilman muuta. Sitten oli Saksan hiihto König Ludvig Lauf ja Italiassa Marcialonga, Dolomittenlauf Itävallassa, Engadin Skimarathon Sveitsissä ja Transjurassienne Ranskassa.”

”Mulla oli sellainen kaveriporukka, jossa puhuttiin, että lähdetään joskus tuonne Keski-Eurooppaan hiihtämään. Me lähdettiin 1981 Porvalin Tanen henkilöautolla ja ajettiin ihan sinne Italiaan saakka ja hiihdettiin Marcialongan ja Dolomitenlauf samalla reissulla ja sitten myös Lavazzeloppet, vaikka se ei kuulunutkaan silloin Euroloppet- tai Worldloppet-hiihtoihin, mutta oli sopiva hiihto siellä Italian reissulla.”

”No sitten joku rupes kyselemään, että kun joku alkaisi järjestämään, niin lähdettäisiin isommalla porukalla. Rupesi tulemaan puheluja, että kuka rupeaisi puuhamieheksi, ja kun mulla oli sellainen työ, että olin vuorotöissä palolaitoksella, niin mulla oli aikaa ja innostusta. Mulla oli hyvät suhteet Määttäsen Vappuun, Finlandia-hiihdon pääsihteriin,

Matti Virtanen (vas), Tauno Porvali, Toivo Sauvala, Paavo Kallioinen ja Ari Helminen suuntasivat talvella 1981 henkilöauton nokan kohti Keski-Euroopan hiihtoja. (Kuva Matti Virtanen)

niin mä rupesin puuhamaan.”

”Vuonna 1981 mentiin siis ensimmäisen kerran. Mulle tuli tutuksi sellainen liikenoitsijä kuin **Pekka Ruoti**. Mä siitä monta kertaa Ruotin Pekan kanssa puhuin, ja hän innostui kanssa. Hän ei ollut kiinnostunut hiihtämisestä, mutta hän otti mukaan laskettelusukset. Minä keräsin isomman porukan, ja vuonna 1982 me lähdettiin

sitten ensimmäisen kerran. Finnjetillä mentiin Travemünde ja siitä sitten ajettiin Saksan halki. Yövyttiin muistaakseni Göttingenissä. Itävallan läpi ajoimme Italiaan saakka bussilla. Minä olin siinä lisäksi nimellisenä toisena kuskina, paitsi matkanjohtajana niin kuljettajana, kun mulla oli linja-auton ajokortti. Poliisit olivat jo siihen aikaan tarkkoja Saksan puolella, että ei tule liian pitkiä ajoaikoja; tämän takia minä olin varakuljettaja. Me ei ajettu liian pitkiä matkoja tai aikoja. Varakuljettaja oli pakko nimetä, jos esimerkiksi sattuisi vaikka sairaus. Olin suorittanut jo 22-vuotiaana ammattimaisen kuorma-auton ajokortin ja sitten vuonna 1950 suoritin linja-autoajokortin. Sillee me tehtiin se ensimmäinen reissu. Tällä reissulla hiihdettiin ensin Dolomitenlauf, sitten Marcialonga. Reissussa meitä oli 38 hiihtäjää.”

”Seuraavalla reissulla oli yli 40 lähtijää; **Juhani Saimovaara** ei ollut vielä sillä ensimmäisellä mukana. Mä muistan kyllä ne, jotka olivat mukana sillä ensimmäisellä henkilöautolla tehdyllä matkalla. He olivat **Toivo Sauvala, Tauno Porvali, Paavo Kallioinen** ja minä. Meitä lähti siis neljä hiihtäjää – mukana oli yksi huoltomies, mutta hän ei hiihtänyt.”

”Hoidimme Ruotin Pekan kanssa vuosikautia näitä hiihtomatkoja. Sana kulki ja hiihtäjiä tuli paitsi tästä lähiympäristöstä, niin kauempaakin. Lahdesta oli suurin osa, sitten oli Hollolasta, Orimattilasta, Asikkalasta ja näistä kaikista lähikunnista. Lisäksi oli aika paljon lähtijöitä myös pääkaupunkiseudulta ja jopa tuolta länsirannikolta, ruotsinkieliseltä alueelta, sieltä Maalahden, Pietarsaaren ja Kokkolan seudulta. Toisella ja kolmannella kerralla oli yli 40 ja sitten oli 44 ja sen jälkeen 46 lähtijää. Minä puuhasin aina nämä ilmoittautumiset, ja tässä oli suurena apuna **Määttäsen Vappu**. Samoin hoisin kaikki hotellitilaukset sieltä paikan päältä ja matkan varrelta. Monesti varaukset hoidettiin pu-

helimitse, mutta muutaman kerran kirjoittelinkin. Sieltä tuli sitten kirjevastaus. Määttäsen Vappu auttoi näissäkin asioissa antamalla ja hankkimalla tarvittavia osoitteita ja tietoja, kuka hoitelee mitäkin hiihtoa ja majoitusta.”

”Sitten se meni sellaiseksi, että piti ruveta rajoittamaan lähtijöiden määrää, ja se rupesi vaivaamaan – olin jo yhdessä vaiheessa lopettamassa. Tehtiin kolme Keski-Euroopan matkaa ja sitten Vasaloppet ja Norjan matkoja. Rupesin vähän kyllästymään siihen, kun pikkuisen oli ongelmia maksujen kanssa. Jotkut ilmoittautuivat, mutta eivät maksaneet ja niin niitä sai hälytellä.”

”Kävi niin, että meille tuli kolme naista mukaan yhdelle matkalle. Yksi niistä oli pankissa töissä. Hän oli ekonomi, silloisen Lahden Säästöpankin yhden jaoston johtaja ja halusi lähteä suorittamaan WL-Master-sarjaa. Hän oli ahkera kuntohiittäjä, **Hilkka Lindevall**. Sain hänet tähän tiimiin mukaan sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi. Hän hoiteli sieltä pankin kautta kaikki maksut. Minä järjestelin edelleenkin matkoja, matkojen suunnittelun ja johtamisen, aikataulut katsoin ja kaikki ravintolat ja yöpymispaikat varasin, mutta ei tarvinnut puuttua rahahommiin. Ei tarvinnut huolehtia, onko joku jättänyt maksamatta tai maksanut kaikki. Tämä Hilkka Lindevall oli minulle tärkeä henkilö, ja hänen kanssaan me sitten jatkettiin. Teimme matkat Ranskaan, edelleen käytiin Sveitsissä ja Saksassa, vielä USA:ssa ja Kanadassa.”

”Käytiin myös Pohjola-hiihdoissa Murmanskissa vuonna 1986, vaikka se ei kuulunut näihin Euro- tai -Worldloppet hiihtoihin. Menomatalla sattui ensimmäinen mielenkiintoinen juttu. Meidän kaikki voidepakkaukset ja liisterituubit tutkittiin piikillä, että mitä näissä on. Neljä tuntia viivytettiin rajalla ja vasta sitten päästiin jatkamaan kohti Murmanskia.

Siinä matkalla oli niin paljon siltoja, että mie pidin pienen tietokilpailun. Kysyi perillä muilta reissulaisilta, että kuinkaha monta siltaa ylitimme matkalla – mä olin laskenut ne sillat. Joka tapauksessa niitä oli paljon, pieniä haarajokia oli runssati ja tää tie meni niiden kautta. Muuten niitä siltoja, sellaisia matalia siltoja oli 63 Rajajoosepin ja Murmanskin välillä.

Me oltiin matkalla isolla bussilla. Kuulemma, jos olisimme viikkoa myöhemmin menneet, me ei ois sinne päästy ollenkaan. Meidän reissu tapahtui pääsiäisen aikaan. Se oli mielenkiintoinen matka – tämä hiihto hiihdetään vieläkin, tosin nimi on Murmansk Ski Maraton ja, se kuuluu Euroloppet-hiihtoihin.”

”Sellainen mielenkiintoinen pointsi, kun minä menin pyytämään virallista tuloluetteloa, ne tekivät sen saksan kielellä - Officieller Ergebnis. Ruotin Pekka oli siinä pitemmällä matkalla eli 60 kilometrillä kolmas, vaikka hänellä ei ollut hiihtosuksiakaan mukana eikä hiihtänyt metriäkään. Ne olivat jostakin nimiä vain ottaneet, varmaan hotellista, missä oli majoitus, mutta se istui hyvin siihen Neuvostoliiton systeemiin. Meille siitä tuli sellainen jatkuvan vitsailun aihe. Pekka sanoikin takaisin tullessa, että turhaan te treenaatte: hän oli

pitemmällä matkalla virallisessa tuloluettelossa kolmas.”

”Yks ja toinen sanoi, että rupeehan Matti järjestämään silleen, että mentäs lentokoneella Keski-Eurooppaan. Ruotin Pekkakin rupes vissiin vähän väsymään siihen hommaan. Mä otin yhteyttä tuonne Swissairiin ja nimenomaan pääasiassa sen Amerikan hiihdon takia, sinnehän ei Ruotin Pekan auto kulkenut. Ensimmäisen reissun teimme kuitenkin Eurooppaan. Lensimme Swissairilla Zürichiin Sveitsiin ja menimme bussilla Itävaltaan ja Ranskaan Transjurassienneen vuonna 1987. Se oli ensimmäinen lentomatka näissä talkoissa.”

”Amerikan hiihdon järjestämisestä, se oli vuonna 1991 (17.2.1991 leima passissa) mä otin yhteyden Swissairin lentotoimistoon Helsinkiin ja kävinkin siellä pari kertaa asioita hoitamassa. **Ruth Kamsthan** oli toimistos sihteeri, jonka kanssa ruvettiin neuvottelemaan. Matka tehtiin silleen, että lennettiin Finnairin lennolla täältä Zürichiin ja Zürichistä sitten Swissairin lennolla Montrealiin. Montrealissa oli sitten bussi, jolla kuljettiin Kanadan sekä USA:n puolella. Bussi vei meidän ensiksi Kanadan hiihtoon Gatineau Loppetiin Ottawaan.”

”Swissair järjesti sen Kanadan ja USA:n homman silleen, että bussi vei meidät Kanadasta USA:han (23.2.1991) Gableen. American Birkebeinerissä oli edellisenä päivänä 22.2. sellainen kiva pieni marssi. Saimme Porvalin Tanen kanssa **Luhtasen Pekalta**, jonka pojat hoitavat nyt Luhtaa, saman puseron, joka oli 1988 talviolympiakisajoukkueella - Calgaryn olympiakisathan olivat USA:ssa ja Suomen olympiajoukkueen puseroissa oli Suomen lippu ja Hiihtoliiton tunnus, sellaisen sinisen puseron.” Me olimme siinä Suomen joukkueen edessä marssimassa tämä sininen pusero päällä.

”Oli muutenkin ikimuistettava reissu tää USA:n reissu. Hienosti Swissair järjesti vielä silleen, että meillä oli vastassa siellä Montrealin lentokentällä semmoinen suomalaissyntyinen mies, joka oli meidän mukana koko tämän Kanadan ja USA:n reissun ajan. Hän oli hiton hyvänä apuna. Tottahan hänelle piti pikkusen maksaa. Hän kyllä sanoi, että täällä Montrealissa ja Ottawassa kaikki puhuvat ranskaa ja ei hän sitä ymmärrä. Asuimme Lake Superiorin rannalla Ashland-nimisessä pikkukaupungissa.”

”Gablen läheltä olevalta Minneapolisin lentokentältä lennettiin Chicagoon. Tämä suomalaissyntyinen mies oli siihen lentokentälle asti meidän mukana, ja sitten se linja-auto meni takaisin Montrealiin. Chicagosta lennettiin taas Swissairin koneella Zürichiin. Ruth Kamsthan oli järjestänyt Zürichin tulon, että kun siellä oli kuuden tunnin odotus ennen kuin Finnairin kone lähti Helsinkiin, niin meillä oli Zurichin kiertoajelu. Melkein kaikki hiihtäjät kyllä sen pitkän lennon jälkeen nukkuivat sen välin autossa. Hiihdot ja pitkä lento sekä aikaero väsyttivät.”

”Meidän joukkueessa oli **Marja-Liisa Hämäläinen**, täydellinen nimikaima Sarajevon 1984 talviolympialaisten parhaan (3 kultaa ja pronssi) kanssa. USA:ssa olimme tiukoilla toimittajien kanssa, kun he kättivät haastattelua. Luulivat hänen olevan Sarajevon san-

Vuoden 2010 Worldloppet Masters -tapaamisessa Lahdessa Matti Virtanen (vas) (WL-652), Kari Sampela (WL-1026) ja Italian Corrado Ampezza (WL-651).

karitar. Hyvin meidän Marja-Liisa olisi voinut haastatella. Hän oli kovassa kansainvälisessä naisten sarjassa sijalla 16 ja ikäluokittain katsottuna hän olisi ollut toinen sarjassa 35–39 vuotiaat, joten hyvin hän hiihti. Kaikkiaan naisia osallistui hiihtoon 450.”

”Vasaloppetit ja sellaiset tehtiin tietysti edelleen bussilla. Kerran oli 32 astetta pakkasta, mutta kyllä silloinkin hiihdettiin.”

”Tunnen hyvin **Corrado Ampezzan**, joka on kolme kertaa ollut minun luona täällä Lahdessa; hän on 14-kertainen Worldloppet Master. Molemmat meistä puhuu saksaa niin ”huonosti”, että hyvin ymmärrämme toisiamme. Was meinen... Hänellä on jäätelöbaari siellä Italiassa, tosin sitä hoitelee hänen poikansa nykyisin. Hän ei tee talvella mitään muuta kuin hiihtää. Hän oli viime talvenakin täällä Lahdessa Finlandia-hiihdossa.”

sa, kun **Pauli Siitonen** sen voitti, ja kaikki Keski-Euroopassa puhuivat silloin Siitonen Schritistä. Mutta mä sanon, että **Alpo Virtanen** (ei tosin sukua minulle) oli siinä kovempi tekijä; Alpo sitä käytti ensimmäisenä. Siitonen sai maineen sen takia, että hän käytti sitä niissä Keski-Euroopan hiihdoissa, jotka hän voitti: Dolomitten Laufen, Marcialongan, König Ludvig Laufen. Hän käytti sitä toispuoleista.”

”Mekin olimme silloin Marcialongassa,

Mitenkäs harjoittelu sinun osaltasi kävi, mitä siinä tehtiin, minkälaista harjoittelua?

”Mulla oli sikäli hyvä tuuri täällä Lahdessa asuessani, että täällä otettiin palolaitoksen virka-asuntoetu pois ja muutettiin maksulliseksi. Hankin itselleni silloin 1976 uuden asunon, josta oli Tapanilan hiihtomajalle kolme sataa metriä, Sarvikadulta. Porvalin Tane, joka asui samalla kadulla, oli mun mukana joka matkalla. Hän oli hyvä harjoittelukaveri. Yhdessä hiihdettiin aina; kun mulla oli vapaapäivä, lähdettiin hiihtämään. Hiihdettiin yleensä silleen, että kun tuli joulukuun alku, meillä oli 200–250 km hiihdettynä. Silloin oli hyviä talvia. Mulla oli hyvät harjoituskaverit, tää Kallioisen Paavo, joka oli myös reissuilla ja Tuomisen Eero, entinen lähes maaottelutason 3000 metrin juoksija ja tosi sitkeä ja hyvä hiihtäjä.”

”Ollessani 1980-luvulla LHS:n kuntojaoston vetäjä järjestin voitelupalvelun Tapanilan

Ikävalkon Erkki ja Niemen Eero. Esko Järvinen aloitti sälesuksien teon sotien jälkeen 1940-luvulla ja sai patentin vuonna 1951. Kyllä mulla vielä on Järvisen sälesukset tallella, mutta on toki muovisuksia ja lasikuitusuksia. Fischer ei vielä tuolloin alkuaikoina ollut suksimerkki.”

”Salomon-suksiin liittyy pieni episodi talvelta 2016. Corrado Ampezzan tuli tänne Lahteen ilman suksia ja sauvoja hiihtämään Finlandia-hiihtoa. Kun hän tuli tänne Lahteen, hän otti heti minuun yhteyttä ja kysyi, että missä täällä on se Salomonin talli, ja kertoi, että hänelle on Salomon luvannut, että hän saa Lahdesta sukset. No, me mentiin tietysti ensimmäiseksi Finlandia-hiihdon toimistoon. Mä kysyin siellä Finlandia-hiihdon sihteeriltä, että kun nyt on Finlandia-hiihto alkamassa, tuleeko tänne Salomonin talli. Tässä on italialainen Corrado Ampezzan, jolle Salomon on luvannut hiihtovälineet. Hän sanoi, että ei tänne tule mitään Salomonin tallia. Sitten minä kysyin, että mikä urheiluliike niitä suksia edustaa.”

”Me ajettiin Launeelle, jossa on sellainen urheiluliike. Ne eivät tienneet asiasta mitään, mutta sanoivat että tuolta One Way:ltä kannattaa kysyä. Heillä on iso liike tuossa Aleksanterinkadulla Lahdessa. Siellä oli sellainen kaveri, joka sanoi, että ei tänne tule mitään Salomonin tallia, mutta että heillä on hyvä yhteistyö Salomonin kanssa ja he voivat järjestää Corradolle sukset. He ottivat yhteyttä Helsinkiin Salomonin-liikkeeseen, ja silloin selvisi, että yhteys oli jäänyt heikoksi, eikä tieto lupauksesta oikein ollut tullut perille. No, Ampezzan sai sukset One Way:sta. He palvelivat niin hienosti, että suksia ei tarvinnut tuoda takaisin tänne liikkeeseen, vaan ne voitiin jättää sinne hotelliin, missä hän asui. Corrado oli 6-henkisen Italian joukkueen johtaja.”

Kummalla tyylillä olet hiihtänyt?

”Olen kerran tullut Hämeenlinnasta Lahteen Finlandia-hiihdon pakkaskelillä luistelemalla ja se oli samalla viimeinen kerta. Mä erehdyin ostamaan luisteluskukset ja oli 24 astetta pakkasta. Lumi nirskui jalkojen alla, jalat väsyivät ja nivelet väsyivät; kaverit menivät perinteistä kauniisti ohi. Se oli semmoinen hiihto, että se oli molemmille tyyliille. Se oli siis ensimmäinen ja viimeinen kerta. Joillakin keleillä olen kyllä käyttänyt toispuolesta luistelua ja se auttaa hitosti, mutta mä en tykkää luistelusta; tykkään perinteisestä hiihdosta. Taisin jopa heittää tuon kokemuksen jälkeen luisteluskukset kokonaan pois.”

Montako Finlandiaa olet hiihtänyt?

”Worldloppet-hiihtoja olen hiihtänyt kaikkiaan 45, eli 20 hiihtoa on muita kuin Finlandiaa, joita siis olen hiihtänyt 25. Tämän lisäksi on aika paljon muita hiihtoja kuten, Oulun Tervahiihto, Pirkan Hiihto, Pohjolan-hiihto Murmanskissa. Hiihtokilometrien määrää tässä yks päivä ajattelin, että kun 1000 kilometriä vuodessa tuli vuodesta 1970 vuoteen 1993 eli kaksikymmentäkolme vuotta suunnilleen, aika monta kilometriä siitä tulee.”

”Palomestarin virkaan tulin tänne Lahteen 1960 ja viimeiset viisi vuotta olin laitoksen kakkosmiehenä eli apulaispalopäällikkönä. Eläkkeelle virasta jäin ihan näiden hiihtojen vetämisen takia maaliskuun alussa 1986, kun täytin 60 vuotta, eli jäin 60-vuotiaana vapaaehtoisesti eläkkeelle. Olin saanut olla töissä 63-vuotiaaksi tässä apulaispalopäällikön virassa. Innostuin sitten vielä juoksemaan maratonia. Olin 57-vuotias, kun juoksin ensimmäinen maratonin. Tämän jälkeen olen juossut useasti Helsingin maratonina ja lisäksi mm. New Yorkin ja Berliinin maratonit sekä Tukholman maratonin kolme kertaa.” Virassa ollessa näiden hiihtomatkojen ja maratonien hoiteleminen ei ollut niin helppoa ja siksi jäin eläkkeelle.

Mitäs muita lajeja kuin akrobatia, hiihto, maraton?

”No, mä olen pelannut pesäpalloa mestaruussarjassa Imatralla Tainiokosken Tähdessä 1940-luvulla ja sitten Imatran Pallossa jääpalloa mestaruussarjassa maalivahtina. Akrobaattivoimistelu jatkuu Ahkeran Ukot -ryhmässä, mutta hiihto ja pallopelit ovat jääneet vähän vähemmälle.”

Vuoden 1984 Birkebeiner-hiihtoon Lahdesta lähtijöitä. Eturivissä Adidas ”mainospojat” Tauno Porvali (vas) ja Matti Virtanen, Matin takana pipo päässä Siiri Rantanen. (Kuva Matti Virtanen)

”Olin Terästehtaan laboranttina 1942–1944. Sotaan jouduin 17-vuotiaana 1.2.1944, mutta en silti ole virallisesti sotaveteraani ja en ollut rintamalla, mutta olin kuitenkin Puolustusvoimien palveluksessa. Me olemme lain mukaan erityisryhmä, joka saa oman lainkohonsa perusteella näitä kuntoutuspalveluja aina silloin tällöin. Minäkin olin tämän vuoden (2016) toukokuussa neljännen kerran kuntoutuksessa Imatran kylpylässä.”

Oletko ollut mukana Mastereiden hallinnossa?

”En ole ollut.”

Mitäs mahdollisia kummelluksia tai muistumia sinulla on matkoista, joita olet kovin paljon järjestänyt?

”Ne olivat miellyttäviä hiihtoja USA:ssa ja Kanadassa. Kummellukset ja muut sellaiset ovat melkein sattuneet näissä lähemmissä hiihdoissa.”

”Ikävä tapahtuma tulee tietysti ensimmäisenä mieleen, kun yhdellä reissulla mukana ollut kuoli. Se oli Norjan Birkebeinerrennetissä ja vuosi muuten 1984. Yksi hiihtäjä (Veikko Paasonen) lähti matkalle, ja jälkeensä selvisi, että hänellä oli sairaus, mutta oli kova hinku näyttää, että hän on kova hiihtämään. Hän oli silloin jo kohtalaisen iäkäs, oli kaupungin palveluksessa. Se oli sikäli erikoinen matka, että tekninen kaupunginjohtaja oli mulla mukana täällä eli **Kopran Antti**. Hän oli innokas hiihtäjä. Hän oli tämän kaupungin lukkosepän Paasonen Veikon esimies.”

”Paasonen Veikko lähti heti alkuun kovalla vauhdilla. Veikko hiihti liian lujaa tämän ylämäkiosuuden, ja hän tuupertui lumelle. Minäkin kuulin niitten ambulanssin ja helikopterin äänet, joilla hänet sitten vietiin Elverumiin sairaalaan. Norjan Birkebeinerrennet hiihrettiin silloin vuoroin Lillehammerista Renaan lähelle Ruotsin rajaa ja vuoroin päinvastoin. Sinä talvena Renasta Lillehammeriin. Siinä alussa on korkeuseroltaan lähes 900 metrin nousu, joka on pituudeltaan toistakymmentä kilometriä. Mulla oli sikäli hyvä tuuri, että meillä oli mukana Kouvolasta yksi komisario Rossi. Me haettiin esille Paasonen huonekaveri. Löydettiin huoneesta Paasonen paperit, ja myös vakuutusyhtiön paperit löytyivät. Jos vakuutuspapereita ei olisi löytynyt, minun olisi pitänyt jäädä hoitamaan kotiinkuljetusta ja mennä Osloon Suomen lähetystöön hoitamaan asiaa. Papereiden löydyttyä vakuutusyhtiö otti hoitaakseen asian.”

”Samassa hiihdossa sattui mielenkiintoinen juttu, kun siinä on lasku sinne Lillehammeriin. Se on semmoista slalom-laskua ja reppu selässä. **Rantasen Siiri** oli meidän kanssa samalla matkalla. Maalissa hän kertoi, että hän on monenlaisia hiihtokisoja käynyt, mutta pakko oli ottaa sukset pois ja tulla alas.”

”Hiihtomatkoja olen varmaan järjestänyt lähes 20. Minusta nämä ovat olleet tämän 90-vuotisen elämäni aikana sellaisia hienoja hetkiä, kun on päässyt ulkomaille hiihtämään ja saanut paljon ystäviä eri puolilta maapalloa. Silloin tällöin tulee kortti, ainakin joulukortti, joiltakin tulee jopa syntymäpäivämuistaminen. Esimerkiksi 90-vuotisonnitelut tulivat Corrado Ampezzanilta, tuli myös Kanadasta ja Saksasta.”

”Minä olen hiihtänyt Worldloppetin yhden kierroksen verran ja saanut Master-arvon eli sen jota lähdin hakemaan. Mutta millaisia ovat ne ihmiset, jotka hankkivat monta Master-arvoa eli kiertävät joka vuosi maailmaa ympäri hiihtojen perässä? No, vissii se on matkailu muutenkin lisääntynyt.”

”**Leila Rytökoski**, (Leila Välisalo) oli hyvä yhteystyökumppani, kun järjestin matkoja Saksaan. Leilalla oli matkatoimisto tai hyvät yhteydet Saksaan, Müncheniin.”

”**Risto Rytökoskian** on yksi Finlandia-hiihdon perustajia, Leilan ex-aviomies. Leilahan muutti sittemmin yhteen Seppo Välisalon kanssa, joka oli Lahden kaupunginjohtaja. Kun me menimme esim. König Ludvig Laufiin, Dolomitenlaufiin, Marcialongaan tai Engadin Skimaratonille, Leila ja Risto olivat siellä aina paikalla. Risto kuului Worldloppetin hallitukseen ja oli sellainen urheilumies, joka tykkäsi urheilusta ja vissiin nautti siitä, kun toiset hiihti. Ristohan oli täällä UPOn palveluksessa markkinointipäällikkönä ja oli urheilujärjestömiehenä, joka ei itse urheillut. Hän oli varmaan innostunut urheilusta sen takia, että hänen sisar on olympialaisten hopeamitalimäkihyppääjän Niilo Halosen vaimo.”

”On muuten merkillistä, että on paljon sellaisia urheilumiehiä, jotka eivät itse urheile, mutta haluavat toimia urheiluseurassa ja urheiluseurojen ja -järjestöjen johtajina.”

”Palopäällystökoulun kävin vuosina 1953 ja 1954 ja olin ohjaajana samassa koulussa. Vuonna 1955 mulle järjestettiin Göteborgin paloasemalle tutustuminen. Minulta oli aikaisemmin kysytty, mitä haluaisin tehdä, jotta pääsisin uralla eteenpäin. Tällöin olin kertonut, että olisi hyvä tutustua johonkin ison kaupungin palotoimeen. Olin silloin Imatralla. Minulle järjestyi puolen vuoden pesti Göteborgin pääpaloasemalle, Nordhemsgatan 22:een. Göteborgin palopäällikkö oli **Nils Grönvall**.”

”Minusta oli outoa, että kymmenen aikaan ne joivat kahvia ja söivät voileipiä. Iltapäivällä tuli lämmin ruoka ja silloin niillä ei ollut leipää ollenkaan pöydässä. Niinpä mä otin salaa vähän leipää mukaan, koska en tykännyt ilman leipää oikein syödä, ja sitten ne rupes hommaamaan leipääkin sinne. Olin Suomen palopäällystökoulun johtajan ansiosta ns. päällystöharjoittelijana. Asuin pääpaloaseman vierashuoneessa ja sain olla hälytysvuudessa aina kun halusin. Tehtävänä oli seurata ja ottaa oppia Ruotsin palopäällystön toiminnasta tulipalo- ja muissa onnettomuustilanteissa.”

”Toisella puolella katua oli Göteborgin pääpoliisiasema, ja siellä minä tapasin Helsingin olympiakisoissa 1952 permannon kultaa voittaneen **William Thuressonin**. Hän voitti vielä 1956 Melbournessa permannolla hopeaa. Meistä tuli hyvät kaverit.”

”Palolaitoksella olin mukana 105 hälytyksessä sen puolen vuoden aikana, tammikuusta kesäkuun loppuun. **Ingemar Johanssonin** nyrkkeilyn ammattilaisilloissa kävin. Kun oli nyrkkeilyilta tai joku muu suuri yleisötapauhtuma, siellä oli aina Göteborgin paloasemalta palovartija, ja kun virkapuku oli päällä, pääsi aina ilmaiseksi katsomaan.”

”Olen ollut tanssiorkesterissa ja swing-bändissä rumpalina Imatralla, mutta kun rumpali ei pääse tanssimaan ja minä tykkäsin tanssista, lopetin sen homman. Eläkkeelle tullessa ostin tosin vielä itselleni hanurin ja sitä soittelen huvikseni. Tanssimassa olen vuodesta 1999 alkaen käynyt kerran viikossa neljä tuntia, mutta nyt tanssi on kuitenkin jäänyt vä-

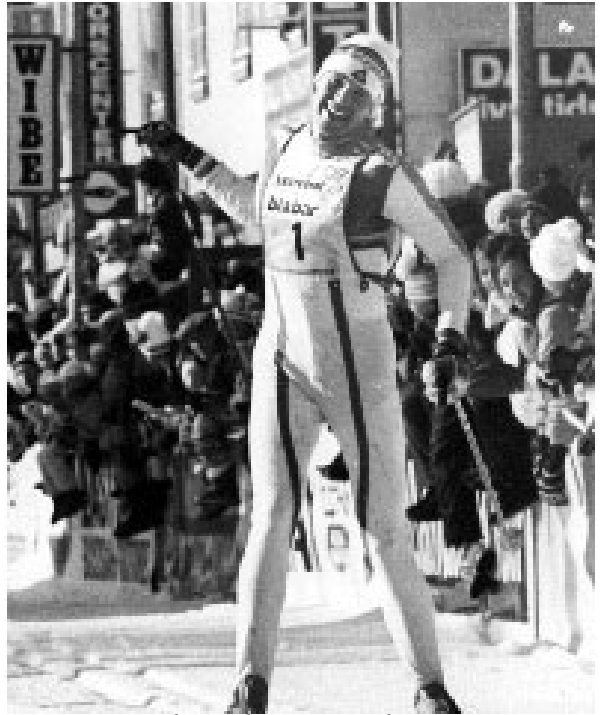
hemmälle vuonna 2014 tehdyn lonkkaleikkauksen takia.”

”Tanssi on kuin Isä, Poika ja Pyhä Henki, sillä siinä on kolme elementtiä: liikunta, kulttuuri ja sosiaalinen toiminta.”

”Olen ollut leskimies vuodesta 1996. Minulla on kaksi lasta: poika asuu Lahdessa ja tytär puolestaan Helsingissä.”

”Yli 50 vuotta olen nyt toiminut Lahden Hiihtoseuran ja Lahden Ahkeran toimitsijana. Olin 1960-luvulla pitkään Lahden piirin pesäpallojaoston puheenjohtajana ja mestaruussarjan tuomarina. Visailuja harrastan edelleen.”

”Kerran kävi mukavasti, kun Finlandia-hiihtoa hiihdettiin. Huomasin, että tuossa menee hiton vanhan näköinen mies, mutta meneehän nätillä perinteisellä tyyllillä. Mä kiristin vähän vauhtia, pääsin siihen rinnalle ja mä näin, että sen rinnassa on Ruotsin lippu.

Bengt Hassis tuli Vasaloppetin maaliin voittajana vuonna 1986 aika 3.48.55.

Rupesin vähän mielessäni treenaamaan

ruotsia ja sanoin ”tseenare”. De går så fint.- Nej Nä, jag är för gammal. Se sano hyvin kärsineen näköisenä, ja sitten me ruvettiin arvuuttelemaan toistemme iäkiä ja sanoimme 10 vuotta liian nuoriksi.

Kysyin häneltä, missä sinä asut Ruotsissa, ja mä kerroin, että olen hiihtänyt Vasaloppetteja. Hän sanoi, että hän asuu Orsassa. Orsa on siinä ihan Moran lähellä oleva pikkunen kunta. Mä muistin heti, että Orsassa on hiton hyviä hiihtäjiä, **Hassiksen veljekset, Bengt ja Ola**, jotka ovat sijoittuneet hyvin Finlandia-hiihdossa (*Finlandia-hiihdossa Bengt oli toinen 1986 ja kuudes 1985; Vasaloppetin hän voitti vuosina 1985 ja 1986. Olan paras sijoitus Finlandia-hiihdossa oli toinen 1979, Vasaloppetin hän voitti 1979*). Niin se otti ensin muutaman vedon ja sitten hän sanoi: ”**Jag är Bengts och Olas far.**” Se oli kiva sattuma ja me hiihdettiin pitkän matkaa yhdessä.”

Matti Virtasen haastatteli Juha Toivonen 1.6.2016